

Handläggare
Susanne Höglin
Telefon: 0850829766**Till**
Kommunfullmäktige

RÅDET TILL SKYDD FÖR STOCKHOLMS SKÖNHET överlämnar härmed redogörelse för verksamhetsåret 2020

Skönhetsrådets uppdrag från kommunfullmäktige styrs i reglementet (Kfs 2006:23) och innebär att vara rådgivare åt kommunens olika myndigheter, kommittéer, delegationer och utskott i frågor som rör Stockholms stads offentliga konstverk, konstnärligt eller kulturhistoriskt värdefull stadsbild eller kommunens och dess omgivningars övriga skönhets- och naturvärden. Rådet består av tretton ledamöter och ett kansli. Tolv av rådets ledamöter utses av utvalda institutioner och partier och väljs på fyra år av kommunfullmäktige. Den trettonde ledamoten väljer rådet självt.

Sammansättning

Sammansättningen under 2020 har varit följande:

Ordförande Inga Varg (utsedd av de övriga), vice ordförande Margareta Olofsson (Svenska Naturskyddsföreningens styrelse), ledamöterna Birgitta Bremer (Kungliga Vetenskapsakademiens miljökommitté), Laila Reppen (Samfundet S:t Eriks styrelse), Anders Johnson (L), Leif Bolter (Kungliga Akademien för de fria konsterna), Helena Lannegren-Nilsson (C), Måns Lönnroth (S) Katarina Borg (Sveriges Arkitekter), Elisabet Jermsten (Statens Fastighetsverk), Magnus Olausson (Kungliga Vitterhets- Historie- och Antikvitetsakademien), Lasse Söderberg (Kungliga Akademien för de fria konsterna), Solbritt Östergren (V), t.o.m. augusti, Martina Pereira Norrman (V), fr.o.m. september. I enlighet med rådets reglemente utsågs i början av verksamhetsåret tre delegationsgrupper i vilka ledamöterna sammanträder en gång i månaden med uppgift att närmare studera eller förbereda omfattande ärenden.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

10535 Stockholm
Telefon 0850829766
Växel 08-50829000
susanne.hoglin@stockholm.se
skonhetsradet.stockholm

Under året har 369 ärenden diarieförts (jmf 2019:325). I huvudsak kan de indelas i planärenden, bygglov, övriga remisser samt inkomna skrivelser. Rådet har granskat 129 planärenden i program-, samråds-, granskning- eller utställningsskede samt remitterats 74

bygglovsärenden. Andra ärenden har remitterats från bl.a. Förvaltningen för utbyggd tunnelbana Region Stockholm, Trafikkontoret samt Parkmiljöavdelningen på Norrmalms stadsdelsförvaltning. Rådet har också mottagit många skrivelser från privatpersoner.

Skönhetsrådet har sammanträtt vid 12 ordinarie sammanträden och 4 delegationssammanträden. Till dessa sammanträden har, förutom ordinarie ledamöter, även rådets adjungerade kallats: stadsbyggnadsdirektören, stadsarkitekten, distriktschefer och bygglovschefer vid stadsbyggnadskontoret, så även stadsträdgårdsmästaren, stadsantikvariern samt slottsfogden vid Kungl. Djurgårdens förvaltning. Rådet har också fått föredragningar i aktuella ärenden av tjänstemän från kommunala och statliga förvaltningar, arkitektkontor m.fl.

Skönhetsrådet har en i förhållande till andra förvaltningar fri ställning med flera olika möjligheter att agera. Det huvudsakliga uppdraget är rådgivande, främst behandlat remitterade detaljplaner och bygglov från stadsbyggnadskontoret. Rådet initierar också egna ärenden, reagerar på tendenser och misshälligheter eller blir kontaktat av andra förvaltningar, arkitekter, byggherrar och allmänhet för samråd eller andra frågor rörande stadens utveckling.

Kansli

Vid rådets kansli finns tre heltidsanställda. Sekreterare och kanslichef för Skönhetsrådet Henrik Nerlund, handläggare Monica Hector, även rådets protokollförare och Susanne Höglin, handläggare samt kommunikations- och arkivansvarig. Kansliet har delegerat rätt till beslut i ärenden om bygglov som rör fasadbelysning och kulör och enklare detaljplaner, och gör även frekventa platsbesök för att titta på fasadbelysning och kulör kopplat till bygglov. Dessutom är sekreteraren företrädare för rådet i olika referens- och samrådsgrupper, till exempel den grupp för granskning inför start-PM som stadsbyggnadskontoret sammankallar. Sekreteraren sitter även med i juryn som utser årets Stockholmsbyggnad, vilket 2020 blev Folke Bernadottes bro på Djurgården.

Arkiv och kommunikation

Rådets kansli ansvarar även för arkiv och kommunikation. Kansliet har tät kontakt med en intresserad allmänhet genom telefonsamtal och e-post, men rådets arbete följs också på sociala medier som Facebook och Instagram samt genom besök på skonhetsradet.stockholm. I mars 2020 fick Skönhetsrådet en ny

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

10535 Stockholm
Telefon 0850829766
Växel 08-50829000
susanne.hoglin@stockholm.se
skonhetsradet.stockholm

webbplats, en så kallad miniwebb, vilken är en del i en större omvandling av stadens webbplats. Den tidigare webben stockholm.se har ersatts av stadens nya toppdomän start.stockholm som är framtagen utifrån ett förändrat beteendemönster där människor oftast gör direktsökningar in på sidor istället för att gå in på en startsida och leta sig fram därifrån. Den gamla webbplatsen www.stockholm.se har därför blivit trettio webbplatser – t.ex. cykla.stockholm eller skonhetsradet.stockholm, var och en målgruppsanpassad och nischad. På rådets webbplats kan bland annat få information om rådets ledamöter samt ta del av aktuella yttranden.

Verksamhetsåret 2020

Möjligheternas Stockholm

Skönhetsrådet är tillsatt av kommunfullmäktige för att granska stadens egen verksamhet gällande bland annat stadsbyggnadsfrågor och rådet har en viktig funktion som kvalitetsgranskande organ. När rådet inrättades 1919 ingick det i uppdraget att bevaka stockholmarnas intressen i en snabbt växande stad. Skönhetsrådet har under åren fortsatt att värna livsmiljöerna och kan med sin sammansättning av ledamöter från många discipliner och med skiftande erfarenheter tillföra kunskap till de ärenden rådet behandlar.

Stadens budget för 2020 har rubriken Möjligheternas Stockholm. Budgeten har tre inriktningsmål: Att Stockholm ska vara en modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla, en hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt samt en ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden. Många av de mål och visioner som fullmäktige beslutat om, t.ex. infrastruktur, bostäder, skolor och idrottsanläggningar, miljö och klimat, natur och kultur är frågor som rådet kontinuerligt arbetar med. För att uppnå stadens mål om fler och goda bostäder krävs att planläggningen inte handlar om enskilda planprojekt utan ses i ett större perspektiv så att bebyggelsen integreras i stadsdelen. Därför påtalar Skönhetsrådet ofta betydelsen av områdesplanering och att denna borde tillämpas i högre grad. Men även om den tillämpas uppstår ett dilemma om den inte befästs i den demokratiska processen. Då nödsakas allmänhet och remissinstanser ta ställning till ett litet projekt när det i själva verket finns en utvecklad idé om helheten men som inte redovisas. Områdesplanering borde därför presenteras på ett lättfattligt sätt, när det är lämpligt i t.ex. planprogram så att det blir möjligt att

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

10535 Stockholm
Telefon 0850829766
Växel 08-50829000
susanne.hoglin@stockholm.se
skonhetsradet.stockholm

förstå och bedöma helheten. Vidare måste byggnadshöjder, gestaltning, nya stadsrum, parker, lekplatser, m.m. utformas så att de tillför nya kvaliteter till området när förtätningen genomförs. Allt stadsbyggande borde vara värdeskapande och alla projekt motiveras utifrån vilka kvaliteter de bidrar med – utöver de bostäder som tillförs. För rådet är kvalitetsaspekterna lika viktiga oavsett om det gäller förtätning i ytterstaden som en märkesbyggnad i innerstaden.

Precis som alla verksamheter i staden har Skönhetsrådet påverkats av coronapandemin och justerat sitt arbetssätt till följd av den. Från mars till juni hölls rådets möten per capsulam och från och med augusti sammanträder rådet via Skype. Kansliets personal har arbetat hemifrån i större utsträckning men eftersom det är en liten arbetsplats med endast tre anställda har det även fortsatt varit möjligt att arbeta på kansliet.

Till rådets verksamhet hör också att genom ett årligt större seminarium öka kunskaper över förvaltningsgränserna om stadsbyggande och stadsmiljöfrågor. Temat för 2020 var ”Staden och trafiken”. Seminariet kunde genomföras tack vare att de flesta deltagare medverkade via webbsänd länk och endast ett trettiotal personer fanns på plats i Sevenbomssalen på Stadsmuseet. Inbjudna föreläsare från Trafikverket, Trivector, Skönhetsrådet samt Radar Arkitektur och planering berättade om hur trafikplaneringen i Stockholm såväl som landet i stort och hur olika trafikslag ger olika typer av stadsstruktur. Deltagare på seminariet var politiker och tjänstemän vid de tekniska nämnderna samt tjänstemän från stadsledningskontoret, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, utbildningsförvaltningen, kulturförvaltningen, fastighetskontoret, miljöförvaltningen m.fl.

Program, detaljplaner, bygglov och övriga remisser

I de program och detaljplaner som remitterats rådet under verksamhetsåret 2020 har ett tillskott på cirka 8600 bostäder (bostadsrätter och hyresrätter) föreslagits i Stockholm. Det innebär en minskning av ca 3000 bostäder jämfört med 2019. Av de föreslagna planerna har rådet i huvudsak antingen tillstyrkt eller önskat bearbetning av exempelvis exploateringsgrad, skala, höjder och rumsligheter. Vidare har 856 studentbostäder samt 383 bostäder inom vårdboenden i olika former planlagts under året.

Flera av ärendena har inneburit förslag till mycket stora förändringar i t.ex. Vassen 3 (Hässelbyverket), rivning av St Eriks

ögonsjukhus vilket ersätts av nya bostadskvarter, Östra Hagastaden, Årstafältet etapp a och b, Saima i Akalla/Husby samt rivning och återuppbyggnad av Sättra centrum.

Vassen 3 avser avveckling och rivning av Hässelbyverket för att ge plats åt 1500 bostäder, förskolor, lokaler och nya gator. Skönhetsrådet fann att en ny stadsdel i kraftvärmeanläggningens läge kan bli en mycket attraktiv bostadsmiljö om det tar platsens förutsättningar som utgångspunkt. Föreliggande förslag fick dock kraftig kritik av rådet som ansåg att det var en överexploatering av monumentala mått. Rådet fann att högdelarna måste utgå, kyrkogården och skogen respekteras samt att bevarandefrågorna kräver en mer genomgripande utredning.

De flesta bygglov hanteras av kansliet på delegation men några bygglov av mer principiell eller för stadsbilden avgörande art tas varje år upp till rådets bord. Under 2020 har bland annat förslag till påbyggnad på kv. Överkikaren 30 och kv. Tranbodarne 11, nya skolbyggnader på kv. Resedan 2 i Vasastan och kv. Sälgen 4 - rivning av drivmedelsstation på Birger Jarlsgatan hanterats.

Några ärenden från andra instanser har även remitterats till Skönhetsrådet under året som gått, till exempel fick rådet remisser avseende upprustning av Blekholmsterrassen och Polishusparken från parkmiljöavdelningen på Norrmalms stadsdelsförvaltning, samt förslag på nya väderskydd i kollektivtrafiken och utbyggnad av ny tunnelbana från Region Stockholm. En ansökan om bostadsutställning på pontoner på Riddarfjärden, kallad Stockholm Tiny House Expo, remitterades från Länsstyrelsen.

Rådet har även granskat flera förtättnings- och påbyggnadsprojekt i kulturhistoriskt värdefulla miljöer, däribland förslag till detaljplan för gamla Postbanken/kv Barnhusväderkvarnen 36 på Drottninggatan, kv. van der Huff 8 vid Tjurbergsparken och kv. Råttan 13 på Södermalm, Orgelpipan 7 på Klarabergsgatan, Vitsenapen 1 m.fl. i Hässelby samt Sigfridsvägen/Schlytersvägen i Aspudden.

Gällande kv. Barnhusväderkvarnen 36 ställde sig rådet tveksamt till såväl takpåbyggnaden som till inglasning av arkaden längs Drottninggatan. Rådet ansåg att husets taksiluett och sättet att behandla volymerna med olika hög- och lågdelar är mycket tidstypiskt. Rådet hade inget att erinra emot en ny gårdsbyggnad.

Beträffande van der Huff 8 m.fl. skrev rådet till stadsbyggnadsnämnden redan 2018 efter nämndens beslut om start-PM. Rådet yttrar sig sällan över planerad bebyggelse i detta skede men ansåg frågan vara av så principiell betydelse att förfarandet var nödvändigt. Till samrådet hade planen ändrats så att det nu rörde sig om ett bostadshus med placering vid Helgagatan istället för de fyra punkthus som föreslogs i start-PM. Trots den minskade exploateringsgraden ansåg rådet att förslaget är fortsatt omöjligt att genomföra utan att påtagligt skada åsamkas ett värdefullt stadsparti.

Studentbostäder

Behovet av fler studentbostäder är mycket stort i Stockholm och ett prioriterat mål för staden. Under året har Skönhetsrådet remitterats två förslag avseende studentbostäder, kv. Rio 7 på Värtavägen och kv. Roslagsbanan 18 på Körsbärsvägen.

Rådet ansåg angående kv. Rio 7 att den nya planeringsfilosofi för Värtavägen som kommit till uttryck i de omkringliggande kvarteren Smedsbacken, Ordonnansen och New York gör det möjligt att pröva ett nytt studentbostadshus även om det innebär att möjligheten att från Värtavägen uppleva Leonie Geisendorfs på betongpelare svävande studentbostadshus Fyrtalet minskar betydligt. Dock måste respektavståndet till Fyrtalet ökas.

Däremot avstyrkte rådet förslaget till påbyggnad av kv. Roslagsbanan 18 med motiveringen att de kulturhistoriska och arkitektoniska värden som tillskrivs byggnadskomplexet skulle förvanskas om förslaget genomfördes i sin nuvarande form. Rådet såg att en påbyggnad var möjlig men att den måste vara betydligt lägre och mer återhållsam.

Stockholms Arkitekturpolicy

Skönhetsrådet remitterades i juni förslaget till ny arkitekturpolicy för Stockholm. Dokumentet syftar till att utgöra en vägledning för stadens framtida gestaltning som riktar sig till en bred mottagargrupp innehållande såväl politiker som byggaktörer, kommunala tjänstemän och medborgare. Rådet välkomnade policyn men fann att den riskerar att bli vag med en så bred målgrupp. Rådet såg också en risk för dokumentinflation när flera skrifter, t.ex. byggnadsordningen och översiktsplanen, berör likartade frågor. De schematiska illustrationerna som förklarar täthet, vardagsarkitektur, kvartersformer och utformning av stadsrum var enligt rådets mening ett utmärkt pedagogiskt grepp. En önskan som

framfördes av rådet var att konsten som stadsplanemässigt gestaltningsverktyg kunde ges en lika stringent beskrivning.

Av rådet initierade ärenden

Skönhetsrådet har en fri och oberoende roll i förhållande till resten av staden. Skönhetsrådets arbete styrs av ett reglemente som utges av kommunfullmäktige. Vid sidan av att vara remissinstans till stadsbyggnadskontoret har rådet också inskrivet i sina stadgar rätten att själv väcka initiativ och tillskriva den del av staden som rådet finner lämpligt i ett visst ärende. Under det gångna året har Skönhetsrådet initierat tre sådana ärenden. Det gäller förslaget om breddning av cykelbanan längs Riddarholmskanalen, rivning av Stockholms äldsta bensinstationsmiljö (kv. Sälgen 4) samt Stockholms friliggande barnstugor.

Riddarholmskanalen

Gällande Riddarholmskanalen ansåg Skönhetsrådet att förslaget om en ny cykelkonsol på kanalens östra sida måste utgå och ersättas av en cykellösning på biltrafikytornas bekostnad. Rådet fann Trafikkontorets förslag förvånade eftersom en utredning om ett avlägsnande av Centralbron har utlovats av stadens styre och cykelleden snarare cementerar dagens situation. Rådet kom därför med tre egna förslag till lösningar på hur detta skulle kunna göras.

Kv. Sälgen 4

Stockholms äldsta bensinstationsmiljö i korsningen av Birger Jarlsgatan och Kungstensgatan hotas av rivning. Byggnaderna som uppfördes 1926 i klassicistisk stil är unika för Stockholm och kulturhistoriskt intressanta som en del av den internationellt uppmärksammade Swedish Grace-epoken. Skönhetsrådet anser att tjugotalmiljön istället för att lämna plats åt nya bostäder bör restaureras och bevaras med nytt innehåll.

Stockholms friliggande barnstugor

Efter 1965 expanderade barnomsorgen kraftigt och ett stort antal förskolor byggdes som så kallade barnstugor i framförallt Stockholms ytterstad. Flertalet av dessa byggnader uppfördes efter typritningar av arkitekterna Kjell och Brita Abramson. Förskolebyggnaderna från denna tid representerar en god vardagsarkitektur som, sin enkelhet till trots har skärpa i detaljer och god volymhantering. Utöver detta är byggnaderna allt som oftast väl inpassade i naturmark. Trots det höga värde, inte minst socialhistoriskt, som dessa miljöer har föreslås de rivas till förmån för konceptförskolor som ofta är mindre välgestaltade.

Skönhetsrådet har under lång tid efterfrågat att den kulturmiljöutredning som ägaren, kommunala SISAB, bedriver ska färdigställas. Rådet finner det ytterst otillfredsställande att utredningen dröjer samtidigt som SISAB fortsätter att planera för ytterligare rivningar. Rådet anser att rivningarna helt bör stoppas till dess att en adekvat kulturmiljöutredning tas fram. Utan underlag är det omöjligt att fatta väl underbyggda beslut och att värdera vilka av 1960- till 1980- talens förskolor som bör stå kvar och vilka som kan ersättas.

Inkomna skrivelser från privatpersoner

Allmänhetens vilja till delaktighet i stadsbyggnadsfrågor är påtaglig och i de ärenden som media rapporterar om blir detta extra tydligt vilket framgår av mängden inkomna synpunkter, frågor och förslag. I samband med den tidigare nämnda ansökan till Länsstyrelsen om uppförande av en bostadsutställning på Riddarfjärden tog Skönhetsrådet emot ett stort antal protester. Rådet tog även emot många mail gällande granskningskedet av Rustmästaren 2/ Bergholmsbacken, ett stort förtätningsprojekt i Bagarmossen och Skarpnäck. Inkommande mail från privatpersoner gällande de så kallade Framtidsgatorna ledde till att Skönhetsrådet bad trafikdirektören att berätta om de nya användningssätt för stadens gator som Framtidsgatorna är en del av. Rådet noterade att samtliga tre gator som valts ut för experimentet ligger intill skolor och under rådets sammanträde ställdes frågan om huruvida det finns någon koppling till de minskande friytorna i planeringen av skolgårdar.

Ekonomi

Tkr	Budget 2020	Bokslut 2020	Över- / underskott
Kostnader	3050	2782	268
Intäkter	0	0	0
Netto	3050	2782	268

Ekonomisk analys

Skönhetsrådet lämnar ett mindre överskott för verksamhetsåret 2020. Budgeterade tillgångar, som anslås som del av de som budgeteras för Stadsledningskontoret, medger endast utgifter för

löner, arvoden och daglig drift av kanslifunktionen exkluderat hyra och kostnad för den administration som erhålls genom Stadsledningskontorets administrativa avdelning. Rådet debiterar inte sitt arbete och har därför inte intäkter.

Skönhetsrådets verksamhet har påverkats genomgripande av den pågående Coronapandemin. Detta har inneburit att flera av rådets normala verksamheter fått ställas in, bl.a. har rådet ställt in flera delegationssammanträden under våren, samtliga studieresor och den årliga studiedagen med vårmiddag. Den rådgivande verksamheten har kunnat genomföras genom per capsulambeslut och videomöten via Skype. Det årliga seminariet kunde genomföras med 30 närvarande deltagare och resterande huvuddel via Skype. Dessa omständigheter har medfört att budgeterade medel för ovan nämnda aktiviteter inte använts under 2020 och att rådet därmed går med ett överskott. Rådet hoppas kunna genomföra aktiviteterna under 2021. Personallönekostnaderna har, efter årets löneöversyn, räknats upp och övriga planerade åtaganden och aktiviteter som rör rådets sammanträden fullföljts.

Stockholm som ovan
RÅDET TILL SKYDD FÖR STOCKHOLMS SKÖNHET

Inga Varg
Ordförande

Henrik Nerlund
Sekreterare

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

10535 Stockholm
Telefon 0850829766
Växel 08-50829000
susanne.hoglin@stockholm.se
skonhetsradet.stockholm

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Inga Margareta,Varg	2021-02-03
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2021-02-03